

Forslag til sertifiseringsordning for oppdrett og utsetting av fasan og rapphøns

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

Forslag til sertifiseringsordning for oppdrett og utsetting av fasan og raphøns

Innholdsfortegnelse

1. Innledning – bakgrunn for søknad om etablering av en sertifiseringsordning	s 3
2. Del 1 – Teoretisk del – opplæring av aktører	s 4
- Utdanning av personale med hovedansvar	
- Utdanning av hjelpepersonell	
- Godkjenning av anlegg	
3. Del 2 - Praktisk del av aktiviteten	s 6
- Ruging/klekking	
- Oppdrett	
- Utsettingsområdet	
- Utsetting	
- Trening	
- Sykdom og sykdomsspredning	
- Dyrevelferd	
4. Avsluttende merknader	s 10
Vedlegg 1	s 11
Kommentarer knyttet opp til viktige emner	
- En sertifiseringsordning vurdert opp mot dyrevelferdslovens § 28	
- En sertifiseringsordning vurdert opp mot hensynet til naturmangfold	

1. Innledning – bakgrunn for søknad om etablering av en sertifiseringsordning

Oppdrett og utsetting av fasan og raphøns for trening og prøving av fuglehunder har lange tradisjoner og har vært et godt tilbud til mange fuglehundeiere. Det har blitt stilt spørsmål om i hvilken grad denne virksomheten har effekt på naturmangfold i området der utsettingen foregår. Videre har det blitt satt søkelys på dyrevelferdsmessige forhold knyttet til aktiviteten. Miljødirektoratet og Mattilsynet ga derfor Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) i oppdrag å utrede disse forholdene. VKM la fram sin rapport 30. november 2022 (*Utsetting av fasaner og raphøns for trening av fuglehunder - konsekvenser for biologisk mangfold, dyrevelferd og dyrehelse*, Rapport 2022: 32). Rapporten pekte på risiko for naturmangfold, dyrehelse og dyrevelferd.

På oppdrag fra Fuglehundklubbenes Forbund (FKF) utarbeidet Høgskolen i Innlandet en rapport innenfor samme temaer (*Evaluating effects from releasing hand-reared common pheasant (*Phasianus colchicus*) and grey partridge (*Perdix perdix*) on biological diversity and animal welfare in Norway*).

På bakgrunn av disse rapportene, så NJFF behov for å foreta en gjennomgang av denne aktiviteten. For å imøtekomme de utfordringene som dagens virksomhet kan medføre, har NJFF vurdert at det bør settes nye rammer for oppdrett og utsetting av fasan og raphøns. Vi foreslår derfor at det skal etableres en sertifiseringsordning med tilhørende krav til kompetanse i alle ledd av virksomheten.

En sertifiseringsordning er viktig for at trenings- og prøveaktiviteten med fasan og raphøns kan skje på en måte som ivaretar god dyrevelferd, og som ikke er til skade for naturlig fauna. En sertifiseringsordning vil kunne løse utfordringene som denne aktiviteten står overfor, slik at det fortsatt kan tilbys gode treningsmuligheter for fuglehunder med lavlandsfugl.

For å kunne drive med oppdrett og utsetting av fasan og raphøns i framtiden, bør det settes krav om å gjennomføre et utdanningsløp som avsluttes med en eksamen. Utdanningsløpet bør bestå av en teoretisk del og en praktisk del. Sertifiseringsordningen vil kunne bidra til en profesjonalisering av virksomheten, og sette rammer for både den kunnskap og kompetanse som kreves for å drive slik virksomhet, samt rammer for selve oppdrettet, tilvenning av fuglene før utsett, kvalitet på utsettingsområdet mm.

NJFF vurderer at en slik ordning vil svare ut utfordringene som er framkommet i rapporten fra VKM og utnytter mulighetsrommet for å skape en aktivitet som både ivaretar hensynet til fuglene på alle stadier, og til naturmiljøet.

2. Del 1 - Teoretisk del, opplæring av aktører

Utdanning av personer med hovedansvar

NJFF legger vekt på at personer som skal inneha et hovedansvar knyttet opp til oppdrett og utsetting av fasan og raphøns bør ha vært gjennom et utdanningsløp som sikrer et godt kompetansenivå, både når det gjelder det teoretiske rundt hele prosessen fra ruging, utsetting og trening, samt det å følge med fuglene også gjennom vinterhalvåret.

Forslag til kursopplegg er i stor grad basert på erfaringer og kunnskap fra tilsvarende virksomhet først og fremst i Danmark. Danskene har årelang og bred erfaring med slik virksomhet samtidig som de nå går gjennom en prosess der det skal legges mer vekt på forholdet til naturmiljøet og naturmangfold. Samtidig skal hensynet til fuglene som skal settes ut også ivaretas på en god måte.

For at kursdeltakerne skal få den nødvendige tiden som trengs for å lære det som kreves, bør det vurderes et kurs som går over 3-5 dager. Kurset kan bestå av en e-lærings del som grunnlag for at deltakeren har tilstrekkelig grunnkunnskap. Det bør avlegges en eksamen ved kursets slutt med krav om at denne må bestås.

Kurset vil omfatte både fasan og raphøns. Da dette er arter som har store ulikheter på mange områder, vil kursopplegget deles inn i en del om fasan og en del om raphøns. Personell som skal drive med oppdrett og utsett av fasan og raphøns må gjennomgå et kurs der følgende temaer bør inngå inndelt i en del for fasan og en for raphøns for hvert enkelt av temaene:

- *Generell biologi og atferd*
- *Biologiske særtrekk hos de enkelte arter*
- *Generelle regler for tilsyn og stell*
- *Helsekontroll og sykdomssymptomer*
- *Symptomer på stress og utilpasshet*
- *Innfangning og håndtering av fugler i alle aldre*
- *Ernæringsbehov og fôring*
- *Reproduksjonsatferd inkludert håndtering av egg, lagring, inkubering, klekking*
- *Stell av nyklekkede kyllinger og unge fugler*
- *Krav til og behov for bevegelse og mosjon*
- *Arealbehov i bygninger og utendørs*
- *Krav til utforming av oppvekst- og leveområder*
- *Håndtering og stell av sjuke fugler*
- *Hygiene og desinfeksjon*
- *Utvelgelse av avlsfugl*
- *Registrering og journalføring*
- *Avlivingsmetoder*
- *Kjennskap til lov- og regelverk når det gjelder dyrehelse, dyrevern og naturmangfold.*

Kurset bør ha en praktisk tilnærming, med besøk på allerede eksisterende anlegg der deltakeren får mulighet til å se oppdrett i praksis, stille spørsmål og diskutere konkrete temaer underveis. Det bør

være mulighet for å se både oppdrett av fasan og raphøns. Den teoretiske delen av kurset bør ha et opplegg med en praktisk vinkling.

NJFF ser for seg at de første som gjennomfører kursopplegget for å bli sertifisert til å ha hovedansvar for oppdrett og utsetting, bør ha en studietur til Danmark som en del av opplegget. Dette for å se hvordan slik virksomhet drives i praksis i et land med nokså parallelle rammer og opplegg i forhold til hva som foreslås for denne sertifiseringsordningen.

Utdanning av hjelpepersonell

Det bør også legges opp til en mindre omfattende opplæring av personer som kun skal hjelpe til med tilsyn, foring, mm. Her bør fokuset være på håndtering, registrering av symptomer på stress, utilpasshet og sykdom, samt hygiene, stell og foring. Dette bør kunne gjennomføres som en e-lærings del og en praktisk del. Den praktiske delen gjennomføres med ansvarlig person på det aktuelle anlegget som personen skal jobbe ved. Dette nivået vil være knyttet til det enkelte anlegget og de aktuelle artene for dette anlegget.

Det bør innføres krav om en resertifisering innen fem år etter sist gjennomførte kurs/resertifisering både for personer med hovedansvar og personer som skal inneha rollen som hjelpepersonell.

Godkjenning av anlegg

Det bør stilles krav til anleggene på lik linje med anlegg som driver med fjørfe. Anleggene og kravene bør tilpasses den arten som skal være der og artens behov. Det må også settes krav om regodkjenning for anlegg. Utgangspunktet bør være tilsvarende det som ligger i landdyrsporbarhetsforskriften (https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-04-07-637/*#*), og som er gjeldende for alt annet fjørfe.

3. Del 2 - Praktisk del av aktiviteten

Ruging/klekking

Det er ønskelig at det i avl på sikt blir brukt fugler som lever i Norge. Dette for at fugler som har vist overlevelse under lokale forhold kan tas med i videre avl. Vi er kjent med at det finnes forvillede bestander som vil være aktuelle i en slik sammenheng. Dette vil over tid være med på å øke tilpasningen til miljøet fuglene skal leve i, noe som kan bidra til å øke overlevelsen. For å kunne gjøre dette må det åpnes for at fugler kan fanges inn i løpet av vinteren for å benyttes i videre avl. Dette blir gjort i Danmark. I en startfase kan det også være behov for å benytte fugler fra andre steder, slik at en sikrer at nye kyllinger vokser opp i et miljø med voksne fugler.

Egg til klekking bør kunne importeres ved behov. Behov kan komme ved ønske om å kunne tilføre nye gener eller ved lav innfangning av tidligere utsatte individer. Klekking av eggene bør skje på en slik måte at en kan spore individer tilbake der de kom fra om det skal bli behov for det. Dette gjelder også om en klekker egg fra innfangete norske fugler. Klekking kan skje både ved bruk av høner eller klekkemaskiner.

Klekking skal skje i området der fuglen skal settes ut. Da minimer en unødvendig transport av levende fugler og de dyrevelferdsmessige utfordringene det kan innebære for fuglene. Dette vil også føre til at en unngår mulig flytting av smitte mellom ulike miljø.

Suksesskriterier for denne fasen.

Individer som klekkes er godt egnet for å kunne overleve i det miljøet de skal settes ut i.

Oppdrett

Oppdrett skal skje i det området der fuglene er klekket og skal settes ut. Det bør ikke åpnes for oppdrett for personer som ikke har gjennomført nødvendige opplæringskurs, eller for utsett av fugler utenfor et gitt område. Det bør settes krav til minsteareal per fugl for å ivareta dyrevelferd og unngå eventuelle negative tetthetsavhengige faktorer. Her bør det være samsvar med regler knyttet til hold av fjørfe. I tillegg til inne-areal bør det også inngå en ute-del som er mest mulig lik naturen utenfor der fuglene skal settes ut. Da vil fuglene kunne venne seg til sine kommende leveområder, og tidlig lære seg hvor de kan finne mat og ly. Dette området må være avgrenset slik at fuglene ikke kan rømme og slik at de kan hentes inn ved behov. Dette bør knyttes sammen med volierer/bur som skal brukes i utsettingsområdet. Flyvevolierer bør være tilgjengelig fra fuglene er 11 dager gamle og vil kunne begynne å flakse rundt. Da vil fuglene utvikle seg naturlig med tanke på flyveferdigheter, slik at de flyr godt til de skal settes ut.

Bruk av voksne fugler som fosterforeldre i denne fasen vil være gunstig for å gi kyllingene en oppvekst i et miljø der voksne fugler kan lære vekk naturlig adferd. Dette vil også bidra til å danne en struktur som det er ønskelig at fuglene har.

Fuglene bør også følges opp av veterinær i denne fasen, for å sikre at god dyrevelferd blir ivaretatt og at ikke sykdommer blir spredd ut i naturen.

For å få et best mulig oppdrett, bør det også være en plan for hold av avlsfugler. Dette er fugler som bør brukes under oppfostringen av kyllingene, noe som vil hjelpe kyllingene til å få et naturlig næringssøk, samt til å utvikle en overvåkenhet i forhold til rovdyr. Disse avlsfuglene vil også være de som legger eggene og ruger fram nye kyllinger.

En må stille ulike krav i denne fasen avhengig av om det dreier seg om oppdrett av fasan eller raphøns. Disse fuglene vil ha ulik utvikling og kreve ulike tilrettelegginger.

Suksesskriterier for denne fasen.

Individene vokser opp og skaper en naturlig atferd gjennom godt tilrettelagte områder og læring av voksne individer.

Utsettingsområdet

Biotopen som fuglene settes ut i bør være skjøttet på en slik måte at det er et naturlig habitat for fuglene å etablere seg i. Det bør være godt med naturlig skjul som gir beskyttelse mot vær og predatorer. Det må også være god tilgang på vann og gode forhold for å drive næringssøk. Videre bør det ikke være mye aktivitet i utsettingsområdet, da dette kan presse fuglene til å stadig måtte flytte seg unødvendig. Utsettingsområdet bør være av en slik karakter at det kan fungere som et leveområde for fuglene hele året. Dette gjelder både med tanke på områdets beskaffenhet og størrelse.

I starten bør det også være volierer/bur på området som gir fuglene økt trygghet i den tidlige fasen. Disse bør stenges av for fuglene etter noe tid, slik at de ikke blir avhengig av tryggheten som dette gir.

Det bør legges opp til at det kan drives støtteforing dersom det skulle bli krevende for fuglene å finne næring. Dette vil spesielt være knyttet opp mot perioder med nedising av beite, som gjør det vanskelig for fuglene å finne mat på naturlig vis. Ellers kan foring kun brukes til å hjelpe fuglene å etablere seg i det tiltenkte utsettingsområdet som vil være best egnet for fuglene.

Utsettingen skal ikke påvirke den stedegne flora og fauna på en negativ måte, eksempelvis ved fortregning av andre arter. Det bør velges områder som er tilrettelagt for å skape best mulig habitat for fasan og raphøns. Slik tilrettelegging vil også ofte være gunstig for andre arter som har hatt kraftig tilbakegang grunnet endret arealbruk, spesielt i landbruksareal/kulturlandskap. På denne måten vil habitatforbedrende tiltak gi fordeler for det naturlige økosystemet i området.

Fuglene bør settes ut i så små grupper at det ikke vil få en stor påvirkning på den naturlige stedegne flora og fauna, men slik at fuglene vil kunne gå inn som en del av flora og fauna. Dermed legges det til rette for å sikre gode vilkår for alle arter.

Suksess kriterier for denne fasen.

Området som fuglene settes ut i er godt egnet som levehabitat. Habitatet er slik at de utsatte fuglene ikke fortrenger stedegen fauna, men heller skaper mulighet for etablering av truede arter.

Utsetting

Utsettingen bør skje så tidlig på sommeren som mulig. Da får fuglene mest mulig tid til å tilpasse seg området, samtidig som utsettet er tilpasset fuglenes biologi, slik at de er klar for å settes ut og skape naturlig adferd. Det bør også drives tett oppsyn av de utsatte fuglene i perioden etter de er satt ut for å sørge for at fuglene har det bra og at de finner næring. Dette er også viktig for å unngå at de blir utsatt for kraftig predasjon i denne perioden.

Utsettingen bør ikke skje etter 31. august. Etter den datoen vil ikke fuglene få tilstrekkelig tid til å tilpasse seg mens forholdene er gode for kyllingene. En vil i stor grad kunne unngå problematikken med sent utsett når en har mulighet til å planlegge utsetting i god tid før det skjer. Det vil være naturlig at fasan settes ut tidligere på året enn raphøns, da fasanens biologi innebærer at kyllingene er klare tidligere enn for raphønsene.

I starten kan det også være ikke-naturlige elementer fra oppdrettet hvor de kan søke ly og trygghet, samt finne mat. Disse bør settes ut i terrenget på naturlige plasser som lærer fuglene hvilke områder de bør oppsøke. Det at fuglene har tilgang på mat vil føre til at de vil etablere seg i det ønskede området fordi de har en kjent plass å samles rundt. Utsettingsfasen er ikke over før alt av støttetiltak er fjernet og fuglene lever i et naturlig miljø.

Fuglene skal ikke utsettes for unødvendige belastninger i utsettingsperioden. Det skal ikke settes i gang trening på fuglene før de er klare for dette. Det skal minimum gå 14 dager fra utsetting til trening starter.

Det er viktig å behandle fasan og raphøns ulikt i en utsettingsfase, da de er ulike arter med ulik biologi.

Fasan bør settes ut i flokker som i starten knyttes til en volier, slik at de etablerer seg i ønsket område og i naturlig flokkstruktur. Utsetting bør skje så tidlig som mulig, slik at fuglene får mest mulig tid til å tilpasse seg miljøet.

For raphønsene bør utsett gjøres på en slik måte at det blir en naturlig kullstruktur med et voksent par og opptil 10 kyllinger

Hvis det er behov for transport av fugler, må det skje før fuglene har blitt fullvoksne. For transport bør det tilsvarende krav som transport av fjørfe, jfr forskrift om transport av levende dyr.

Transporten bør da heller ikke strekke seg over lenger tid enn reglene som gjelder for transport av fjørfe, og kun gjøres for å sette ut fuglene i nærliggende utsettingsområder. Det er også viktig at transporten kun skjer ved bruk av godkjente transportbiler.

Suksesskriterier for denne fasen.

Fuglene blir satt ut på en slik måte at de får gode forutsetninger til å overleve i naturen og etablerer naturlig flokkstruktur.

Trening

Treningen på fuglene kan først starte når fuglene har fått tid til å etablere seg i området. Intensiteten på treningen bør være på et nivå som gjør at fuglene holder seg i området og utvikler en naturlig

respons til hunder med trykking og flukt. Det skal ikke gjennomføres trening som skaper unødvendige mye belastning på enkeltindivider. Trening med stående fuglehund vil også kunne være med på å framheve den naturlige trykk- og fluktadferden som er gunstig for overlevelsen.

Suksesskriterier for denne fasen.

Treningen gir ingen belastning som påvirker fuglenes overlevelse.

Sykdom og sykdomsspredning

Ved å minimere transport og flytting av fugl vil også risikoen for å flytte sykdommer med fuglene minimeres. Det bør uansett legges opp til veterinærkontroll av fugler før de slippes ut, for å unngå at eventuelle sykdommer blir spredd i naturen. En kan enkelt sette opp testsystem som vil fange opp sykdom, blant annet ved bruk av svaberprøver.

Når fuglene er satt ut i det fri, vil de på lik linje med andre dyr, være utsatt for fare for å få sykdommer. Fugleinfluenza og Newcastle-syke vil være de to mest aktuelle sykdommene som kan smitte til disse fuglene. Dette er sykdommer som vi opplever gjentagende utbrudd av i Norge. De blir spredd med ville trekkfugler. De utsatte fuglene kan både få sykdommene og spre disse videre. Det bør derfor utarbeides planer for å unngå at utsatt fugl er med på å øke smittepresset. Det vil være mulig å gjennomføre forebyggende tiltak selv om det drives hundetrening, fordi fuglene ikke vil spre seg over store områder. Tettheten av utsatt fugl vil heller ikke være så stor at det vil føre til store lokale utbrudd. Rapphønsene som har kullstrukturer som vil kunne føre til store utbrudd eller kraftig påvirkning på miljøet ved høye tettheter. Med de tetthetene som vil være aktuelle i denne sammenheng, vil dette likevel ikke kunne forventes å gi utfordringer verken med hensyn til større sykdomsutbrudd eller påvirkning av naturmiljøet.

Ved eventuelle utbrudd bør det stilles krav til at oppdretter så fort og effektivt som mulig samler inn syke og eventuelt døde fugler, slik at sykdom ikke sprer seg videre i naturen.

Suksesskriterier for denne fasen.

Fuglene er sunne, friske og sprer ikke sykdom.

Dyrevelferd

Det må rettes oppmerksomhet mot dyrevelferd ved gjennomføringen av alle faser av oppdrett og utsetting. Fuglene skal ikke lide unødvendig verken i oppdrettsfasen eller etter utsetting. De enkelte kriteriene for å oppnå god dyrevelferd er beskrevet i avsnittene ovenfor.

Suksesskriterier for denne fasen.

Dødeligheten på utsatt fugl er tilnærmet lik ville fugler.

4. Avsluttende merknader

Norges Jeger- og Fiskerforbund er opptatt av gode rammer for jakthundtrening uten at det skal påvirke naturen negativt. NJFF har derfor et løpende engasjement for at det til enhver tid er gode treningsmuligheter for hunder som skal brukes til jakt, ettersøk og taksering. Lavlandstrening for stående fuglehunder kan være aktuelt i enkelte områder og være et supplement til trening i fjellet og i skogen. Samtidig er NJFF opptatt av at all virksomhet knyttet til tilretteleggingstiltak for trening av jakthunder må skje på en måte som både ivaretar dyrevelferd og hensynet til naturmiljøet. NJFF fremmer derfor forslag om å legge til rette for en ny ordning med sertifisering av personell knyttet til utsetting av fasan og raphøns for lavlandstrening. Vi vurderer en slik ordning til både å ivareta dyrevelferden, samt at hensynet til stedegen flora og fauna blir ivaretatt. Samtidig gir en slik sertifiseringsordning muligheter for å drive trening av stående fuglehunder på fasan og raphøns.

Hvalstad, 25.09.2023

Vedlegg 1

Kommentarer knyttet opp mot viktige temaer i saken

En sertifiseringsordning vurdert opp mot dyrevelferdsloven §28

NJFF er godt kjent med avslagene som er gitt på utsetting av fasan og rapphøns med henvisning til dyrevelferdsloven §28. NJFF ser også utfordringene knyttet til dagens praksis med utsetting. Vi mener at med en ny sertifiseringsordning og definerte rammer for virksomheten som skissert, vil det være mulig å drive trening av stående fuglehunder på utsatt fasan og rapphøns.

Rapporten til VKM sier at dødeligheten til utsatt fugl er relativt lik som for vill fugl, men med noe større dødelighet rett etter utsetting. (*Alanärä et al., 2021 and references therein; Madden et al., 2018; Whiteside et al., 2016b*). Det blir også beskrevet at 40 % av fuglene som blir satt ut i Storbritannia blir skutt, resten forsvinner over en periode på 15 måneder. Til sammenligning viser resultater fra norsk forskning på rype en vinterdødelighet på 43 % for voksen og 75 % for ungfugl. Dette viser at en må påregne en relativt stor naturlig dødelighet for fugler av denne størrelsen som har en kort livssyklus og høy kyllingproduksjon. Rapporten fra Høgskolen i Innlandet peker også på at overlevelsen til fasan og rapphøns ligger rundt de sammenlignbare artene som vi har naturlig i Norge.

VKM-rapporten viser også til antall observasjoner av fasan og rapphøns som blir meldt inn til Artsdatabanken. Dette er nok tall som er forbundet med en god del usikkerhet. Det som er interessant, er å se at det er flest observasjoner i vårmånedene april og mai, noe som kan tyde på at en del av fuglene overlever vinteren.

Data i rapporten som viser overlevelser for utsatt fugl på 10 % er koblet mot radiomerket fugl, som ofte har lavere overlevelse enn fugl som ikke har belastningen knyttet til radiosenderen. Dette gjør at tallet for fugl uten sender vil være høyere.

I rapporten fra Høgskolen i Innlandet (*Evaluating effects from releasing hand-reared common pheasant (*Phasianus colchicus*) and grey partridge (*Perdix perdix*) on biological diversity and animal welfare in Norway*) vises det til forskning der det er registret overlevelse opp mot ulike oppvekstvilkår. Det vises til at fugl som kommer fra rent oppdrett i fangenskap har den laveste overlevelsen med 0,7 %. Dersom fuglene i oppdrettsfasen er sammen med og blir oppdratt av voksne fugler, øker overlevelsen til 0,86 %. Det er svært nært overlevelsen for fugl som vokser opp i naturen som har en overlevelse på 0,90 %.

Summen av dette tilsier at et godt oppdrett med fokus på tilvenning til livsmiljøet, og der utsettingsområdet er godt egnet som helårshabitat, vil kunne gi gode forhold for fuglene. Dette forsterkes ytterligere dersom det gis mulighet for støtteforing ved krevende forhold på vinteren. Da vil overlevelsen på utsatt fugl kunne forventes å ligge på nivå med hva som ville ha vært naturlig for villfugl. Totalt sett mener NJFF at dette vil medføre at en ikke vil komme i konflikt med dyrevelferdsloven §28.

En sertifiseringsordning vurdert opp mot hensynet til naturmangfold

NJFF er kjent med spørsmålene som reises knyttet til naturmangfold. Både rapporten fra VKM og Høgskolen viser til at det kan være negative konsekvenser ved å sette ut fugler, men at det er knyttet usikkerhet til dette.

Det finnes lite forskning knyttet til påvirkning av utsetting i så små skalaer som det er snakk om her. Tilgjengelig forskning er fra områder der tettheten av fugler har vært mye høyere enn det som er snakk om i Norge. Begge rapporten konkludere med at faktorene som er knyttet til negativ påvirkning på naturmangfold har direkte sammenheng med antall fugler som settes ut. Det vil si at ved utsetting av fugler med lav tetthet vil påvirkningen på naturmangfoldet forventes å være begrenset.

VKM-rapporten trekker fram blyforgiftning som negativt for miljøet med utgangspunkt i at denne påvirkningen vil øke ved at det jaktes på fuglene. Fuglene som settes ut skal ikke brukes som jaktobjekter. Det er også nå innført svært strenge begrensinger knyttet til bruk av bly ved jakt med hagle i Norge. NJFF kan derfor ikke se at dette utgjør et reelt problem.

Når det kommer til foring og mulige utfordringer knyttet til dette, kan ikke NJFF se at dette vil kunne medføre store utfordringer om det gjøres på rett måte. Dersom en forer på sommeren for å holde fuglene i et bestemt område, vil det være rik tilgang til annen næring som gjør at det er liten sannsynlighet for at det skaper store ansamling av dyr rund foringsplassene. Når det er snakk om eventuell støtteforing på vinteren, vil de fleste andre naturlig forekommende fuglene ha trukket vekk fra områdene som fasan og rapphøns bruker, og det vil heller ikke da være fare for store ansamlinger.

Rapporten fra Høgskolen Innlandet tar også opp de mulig positive elementene for naturmangfoldet. Tilrettelegging av områder for rapphøns og fasan vil kunne gi bedre vilkår for andre arter som lever i kulturlandskapet. De naturlig forekommende artene har også dels de samme behov og preferanser som rapphøns og fasaner. De vil nyte godt av tilretteleggingstiltak for å bedre tilgang på mat og skjul mm, noe som vil være positivt og kan føre til et oppsving i disse bestandene.

Når det gjelder patogener, er begge rapportene tydelige på at det på generelt grunnlag er en utfordring. Dette er noe som er veldig tetthetsavhengig, så effekten ved norske forhold med utsetting av et lite antall fugler vurderes å være begrenset. Rapporten fra Høgskolen Innlandet peker også på at tilpasning av oppdrett og utsett vil kunne minimere risikoen for smitte.